

≡ TARTALOM ≡

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet 1903/4. évi építészeti
NAGYPÁLYÁZATA.

Oldal		Jelige	Tervezők
1—4	Szöveg	Ysa pur és chomuv vogmuc. Feltámadunk Hamu	<i>Pogány Móricz</i> , Budapest. <i>Gery Ernő</i> , Budapest. <i>Jónás Zsigmond</i> , Budapest.
27—32	Szöveg		

2 oldal műmelléklet: Részletek a budapesti börzeépületről. Tervezte: *Alpár Ignác*z.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet
1903-ik évi építészeti nagypályázata.

— o —

Tervezendő egy nagyváros részére

crematorium kapcsolatban columbariummal

150 m. széles és 300 m. hosszú telekre a következő feltételekkel :

Legyen egy nagy központi ravatalozó főcsarnok körülbelül 600—800 m² területtel apsidális kiképzéssel a súlyesztő részére, továbbá szószékkal és karzattal; továbbá két külön hamvasztó fülke, egyenkint 100—120 m² területtel és kettő egyenkint 50—60 m² területtel; két ravatalozó helyiség egyenkint 100—120 m² területtel, egy-egy várószobával 30—40 m² területtel; két papi szoba a két ravatalozó mellett, egyenkint 20—25 m² területtel; végre két szobából, előszobából és szolgaszobából álló irodai helyiség.

Az alagsorban legyen külön bejáróval két szoba, konyha, kamrából álló szolgálakás s az elhamvasztáshoz szükséges 5 helyiség, továbbá raktár és kezelő helyiségek. A tüzelőanyag kizárólag légszesz.

Az egyes helyiségek össze legyenek kapcsolva, de amellet mindegyik hamvasztóban a szertartás egymástól független lefolyású lehessen. Különös gondot kell fordítani arra, hogy minden egyes ravatalozó helyiséghez könnyen lehessen kocsival közlekedni. A columbariumban külön helyek legyenek kiválóbb egyének emlékeinek.

Kívántatik: a crematoriumnak két alaprajza 1 : 200 mértékben, egy főhomlokzat s egy metszet 1 : 100 mértékben, egy oldalhomlokzata s egy másik metszet 1 : 200 mértékben. Továbbá az egésznek elrendezése 1 : 500 mértékben; végre a columbarium egy része 1 : 100 mértékben s a legszükségesebb tervleírás.

A pályaterveket jelígével és jelíges levéllel ellátva legkésőbb

1904. januárus hó 4-én esti 6 óráig

a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet titkári irodájában kell benyújtani.

Pályadíj: az egyesületi aranyérem és a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úrnak f. é. április hó 23-án 23803. szám alatt kelt leiratával engedélyezett 1200 korona utazási ösztöndíj.

A bíráló bizottság abszolút becsű, továbbá jó terveket az egyesületi arany, esetleg ezüst érmével kitüntetni is ajánlhat.

A bíráló bizottság tagjai: *Czigler Győző, Korb Flóris, Lechner Ödön, Pecz Samu és Vágó József.*

A pályázatban részt vehet a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet minden tagja.

Budapest, 1903. április 30-án.

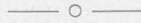
Hieronymy Károly.

Mihályfi József.

RÓZSAI KÁLMÁN BUDAPEST, Ovoda-utczá 14/b.
ÉPÜLET ÉS PORTÁL ASZTALOS Telefon 62—13.

- RADÓ I. - BUDAPEST; VII ; Valeró-u. 12. Király-u. sarok. Vízvezeték-, légszesz és csatornázási épület bádogos, valamint acetón-, acetýlen, dirson világi-
Telefon 55—15. tási és forraszfási berendezések.

A bírálati jegyzőkönyvből.

A kitűzött feladat egy „nagyvárosi Crematorium“, melynek megoldására 6 pályaterv érkezett be.

A feladatot teljes sikerrel egyik sem oldotta meg, de mégis többé-kevésbé sikeresen megközelítik azt, s az egész pályázat általános niveauja kielégítő magaslapon van.

De elítélendőnek tartja a bizottság, hogy egyes tervezők a rajzok külsőségeivel, a papirosok óriás nagyságával és a keretek gazdagságával iparkodnak hatást elérni, s gyakran a tényleges komoly és művészi munka rovására túlságos sok fáradságot és pénzt áldoznak a szakértők előtt értéktelen külsőségekre.

Épp ezért már eleve javasolja a bizottság, hogy az ezután rendezendő pályázat programjába bevétessék, hogy a kívánt rajzokon kívül legfőleg csak egy távlati kép mellékelhető, s ennek összmérete kerettel együtt egy négyzetméternél nagyobb ne lehessen; a rajzokat, kivéve esetleg a főhomlokzatot vagy távlati képet, berámázni nem szabad.

Egyenként tanulmányozva a terveket, a bizottság a következő megjegyzéseket tartotta szükségesnek.

Jelige: JÖVŐ.

Alaprajza organikus és szép; hibája, hogy a ravatalozókból a 2—2 hamvasztóhoz nincs meg a kellő közvetlen összeköttetés. Lehet, hogy tévesen úgy értelmezte a programot, mintha a középső főcsarnokhoz tartoznék a 3 hamvasztó. Hiányzik a kocsifelhajtó a ravatalozóhoz, kicsiny az egyik hamvasztó, a várószoba fekvése nem czélszerű.

Külső architektúrája jól stilizált, egységes és egészséges compositio; nagyon ügyes, művészi kidolgozással.

Belső architektúrája kevésbé összhangzó, s a kupola felépítése nem szerencsés és nem egészséges. A kupola dobján levő törpe karzat nem constructiv. A csegelyek kiképzése teljesen kiesik a stylusból.

Jelige: FELTÁMADUNK.

Nem értette meg a programot, s a hamvasztó helyiségeket kihagyta s csupán az égető kemenczékét csinálta meg a pinczében. Egyébként alaprajzi

Mázoló- és érczfényező-munkákat legolesóbban vállal, szakszerű kivitel és pontos teljesítmény mellett

Honig Miksa mázó- és érczfényező

Budapest, VII., Dembinszky-utca 34. szám.

főformája jó, szerves, s bár hasonló beosztású Crematoriumok a gyakorlatban megfelelnek, sőt Németországban több helyen vannak is, minthogy a programmal elienkezik, komolyabban nem vehető tekintetbe.

Külső és belső architektúrája egyaránt egységesnek mondható, de megszokott száraz formákkal kevés egyéni jelleget mutat.

A nagyszabású kémény kiképzése fölösleges, miután a tüzelőanyag kizárólag légszusz. Ellenben jó gondolat, hogy a kéményt harangtoronynak alakította.

Lépcsőháza alaprajzi elrendezésben is, kiképzésben is nem méltó az épülethez; közönséges bérhálzlépcső.

Jelige: PULVIS ES ET PULVIS ERIS.

Ugyanaz a hibája, mint az előbbinek. A programot éppen úgy félreértette. S bár az alaprajz óriás terjedelmű, mindazáltal hiányzik belőle a 4 hamvasztó helyiség. Az alaprajz orthogonális főformájához képest a 3 ravatalozó radialis elrendezése beerőszakolt.

Architektúrája egyöntetű, de minden inventio és érzék nélkül szűkölködik. Előadása és compositiója még nem kiforrott.

A kupolák lépcsőzetes kőserű kiképzése bádogból megokolatlan.

Jelige: KRONOS.

Alaprajza organikus, egyszerű és világos, különösen jól vannak a hamvasztók csoportosítva; a közlekedés mindenütt jó. Hibája, hogy az oldalsarnokok óriás nagyok, a ravatalozókhoz a kocsi-hozzájutás nincs megoldva, úgyszintén nem eléggé érthető az emeleteken a közlekedés. A faltömegek elosztása nem consequens. Architektúrájában sok eredetiséget, nagy tehetséget mutat, de az ellentétek keresésében a szertelenségig megy. Pl. a főbejárás 3 m. az egész épület 32 m. méretéhez képest. Leginkább megbosszulja az magát a belső terekben, mert az előcsarnokok valóságos barlangokká lettek.

Egyébként a szomorú temetői hangulatot eltalálta, sőt kissé túlozta, miáltal inkább óriás sírboltot, mint nyilvános szertartások végzésére alkalmas temetkező helyet mutat.

Kellőképpen monumentálissá tudott lenni, s díszítéseiben ügyesen próbálta alkalmazni a modern és magyaros motívumokat. A temetőkeret övező folyosók egész más karakterűek és teljesen kiesnek a főcompositio keretéből.

Nagyfokú önmérséklés a tervnek csak előnyére vált volna.

Jelige: HAMU.

Alaprajza nem szerves, a középső hosszhajóba önkényesen és megokolatlanul van a kupolaszerű boltozat beszorítva. Nagyon elhibázott még a mindenféle folyosókkal és mellékhelyiségekkel való körülépítés. Ez a homlokzaton is megbosszulja magát, mert a monumentalitásnak hátrányára van.

Szöveg folyt. a 29. oldalon.

KLOPFER JAC.

— TELEFON-17-88. —

csász. és kir. udvari üveges
Budapest, VII., Dohány-utca 10.

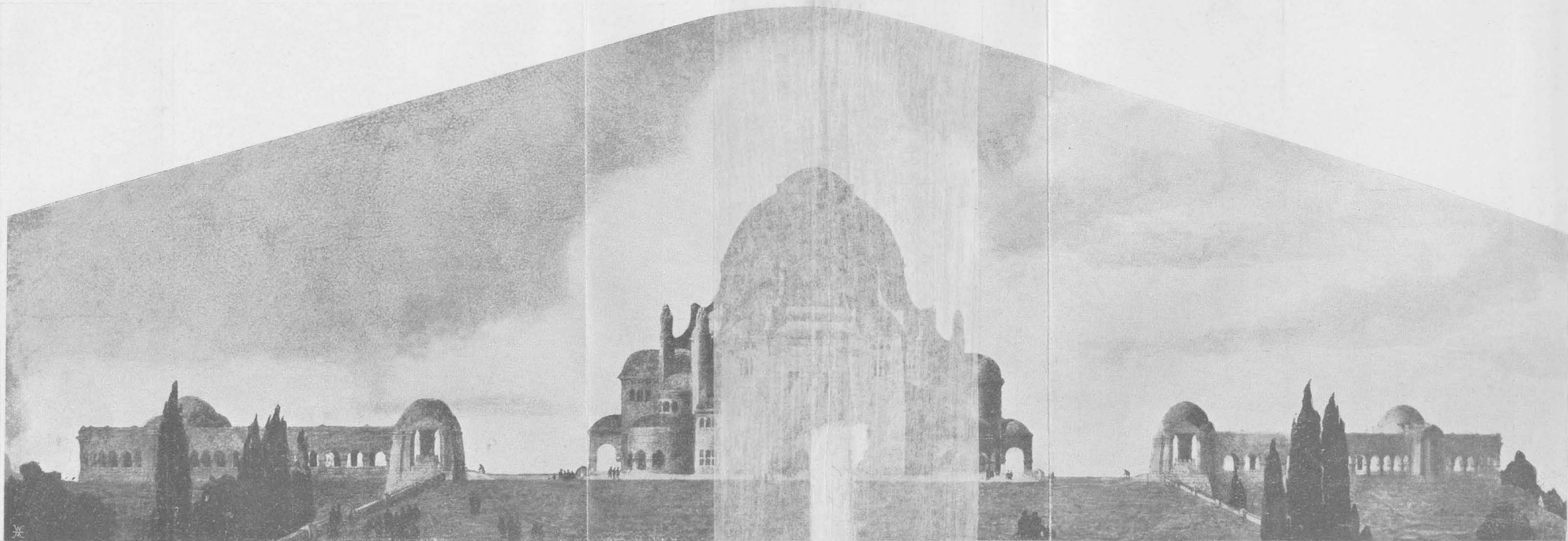
BÁNYAI VIKTOR
MŰ- ÉS ÉPÜLETASZTALOS

BUDAPEST, VII., Josika-utca 12/a.

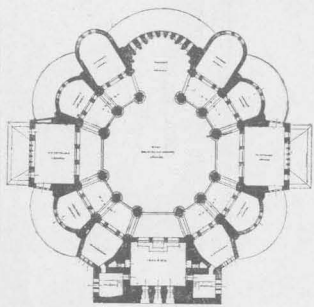
Telefon 13-65.

Lak- és kastélyberendezések, modern munkák stíluszerű és pontos kivitelben adott és saját tervek szerint . . . . .

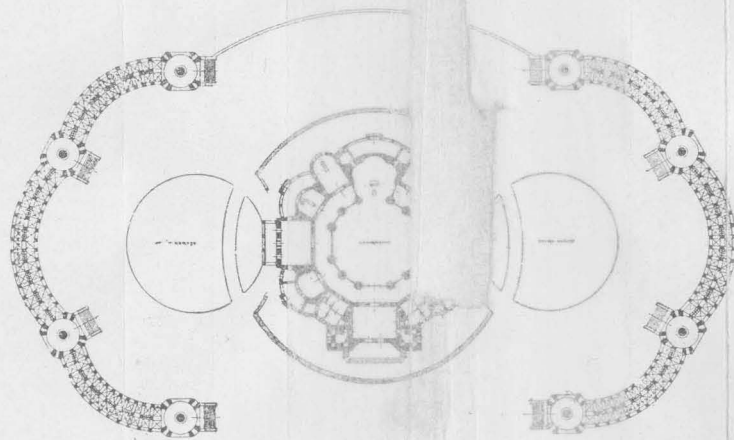

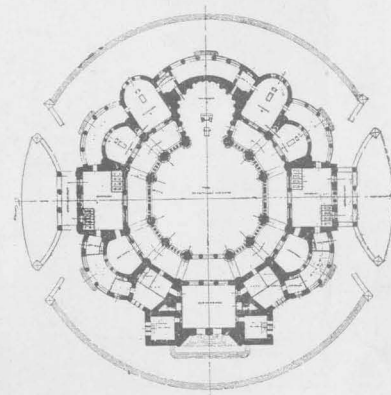
Főhomlokzat.

Chorus alaprajz.
1. sz. — Ösztöndíjra ajánlva.

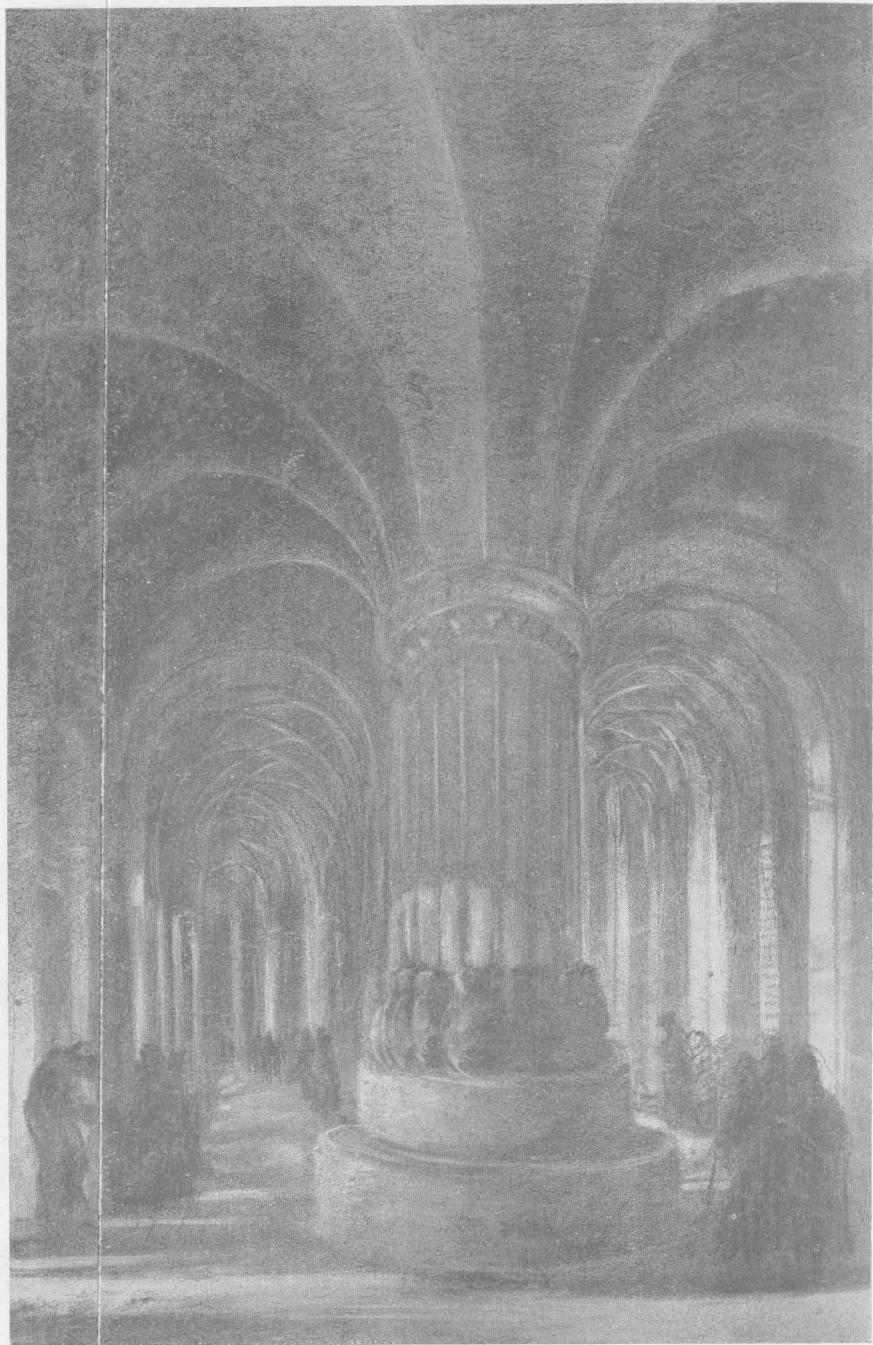
Helyszínrajz.

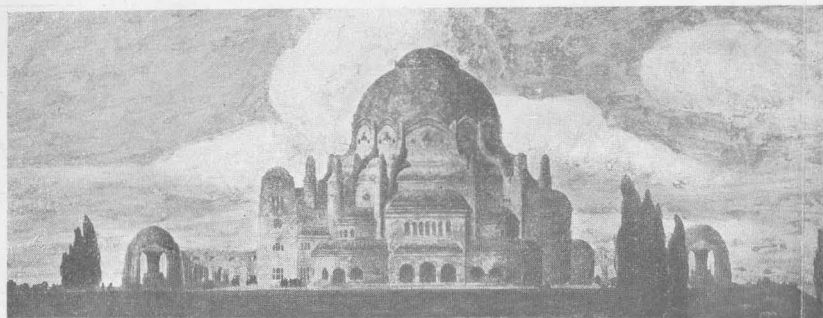
Földszinti alaprajz.
Pogány Móricz, Budapest.

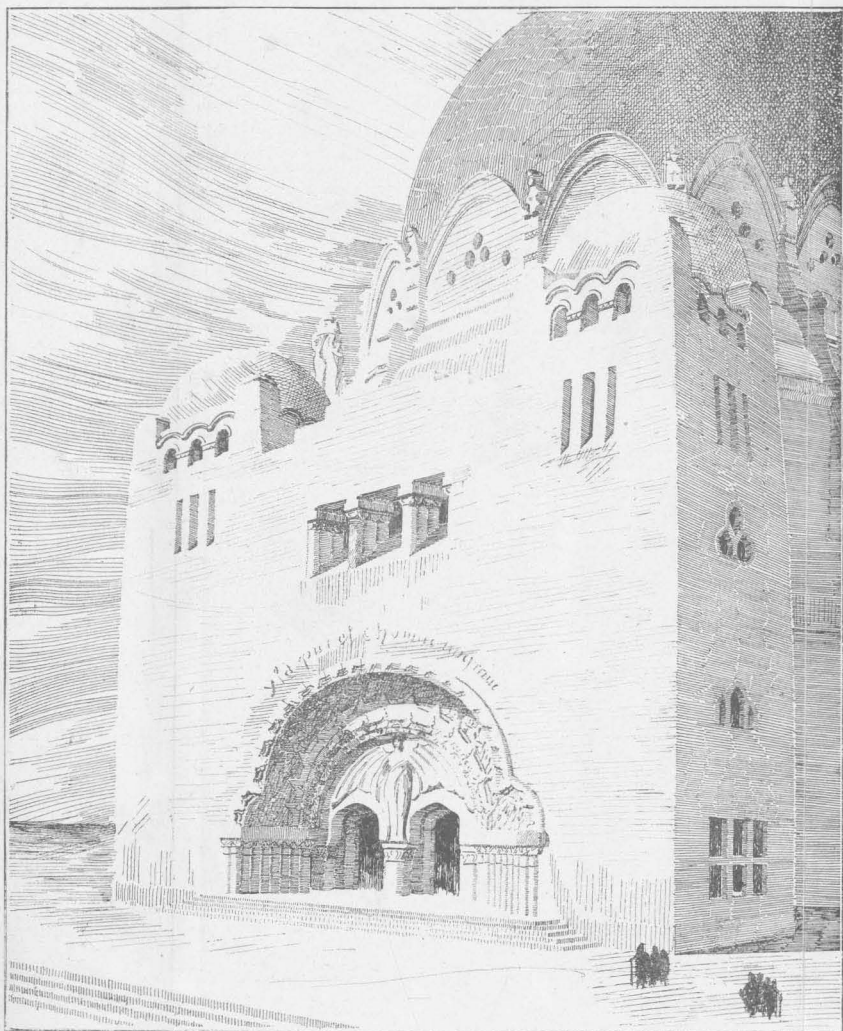
Perspectiva.

Belső perspektivikus részlet.

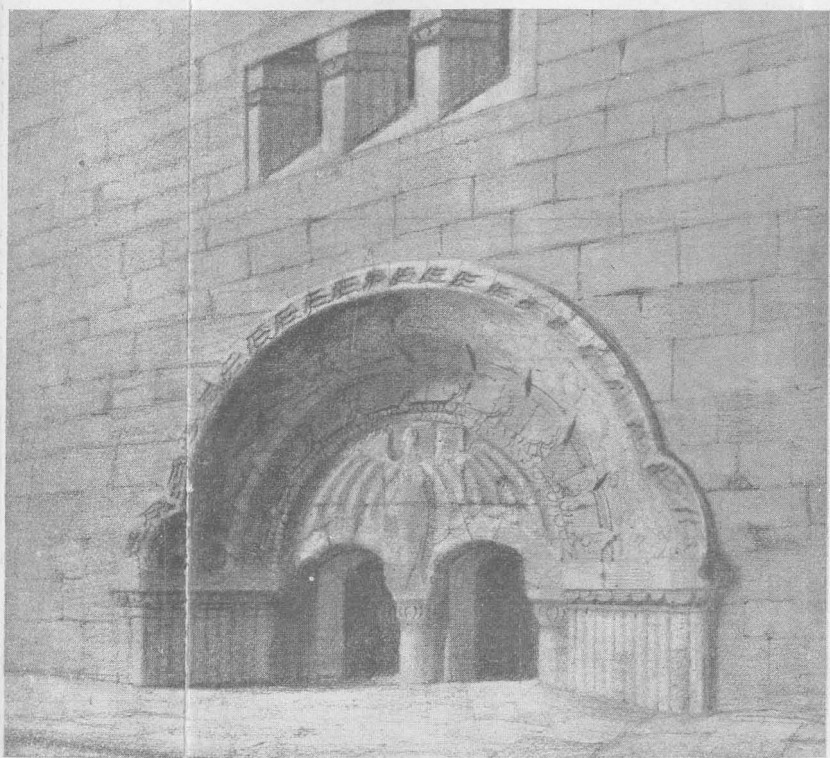

Oldalhomlokzat.

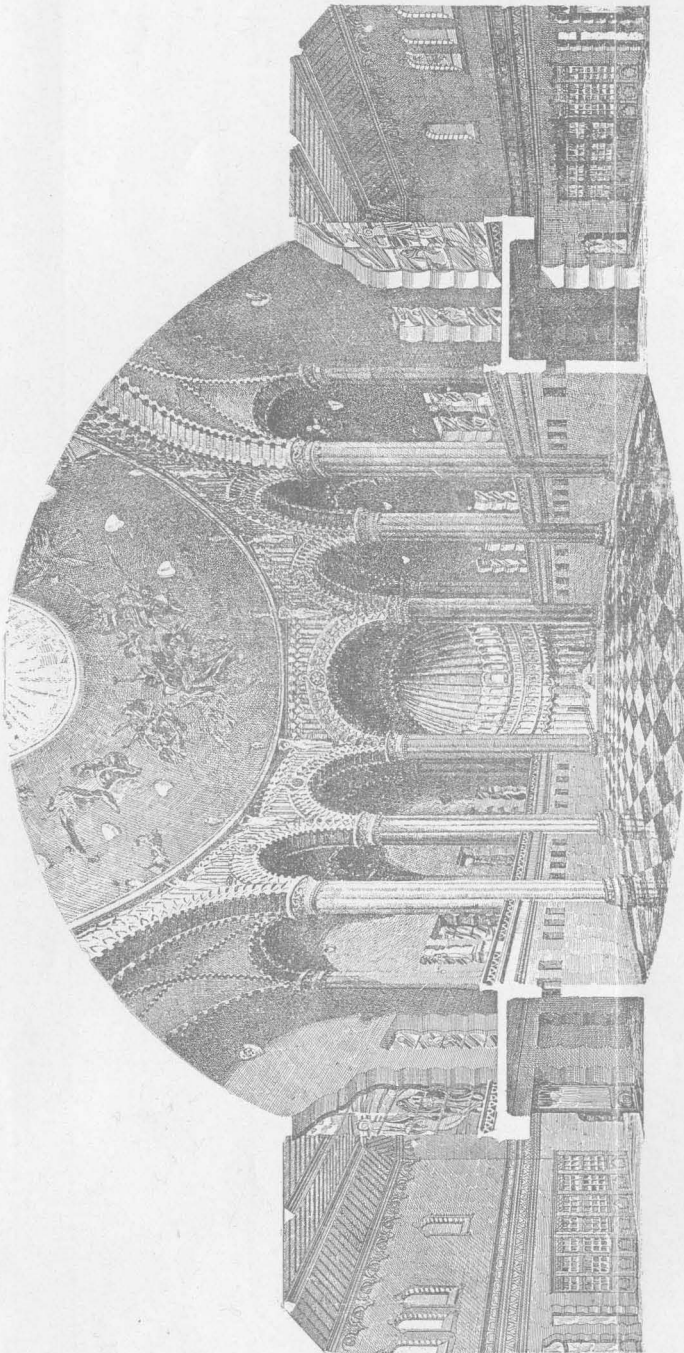
Kapuzészetlet.

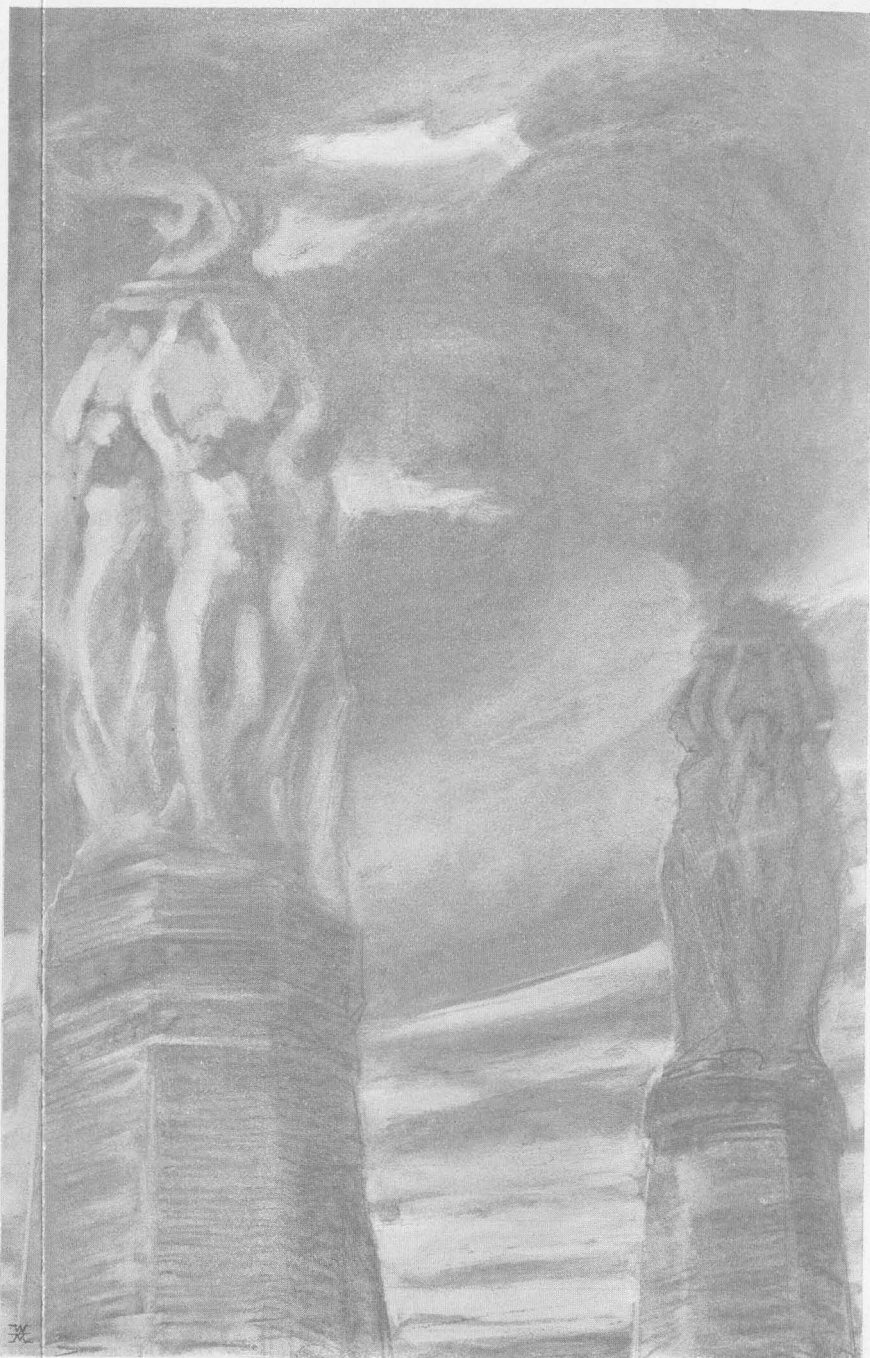

Részletek.

Pogány Móricz, Budapest.

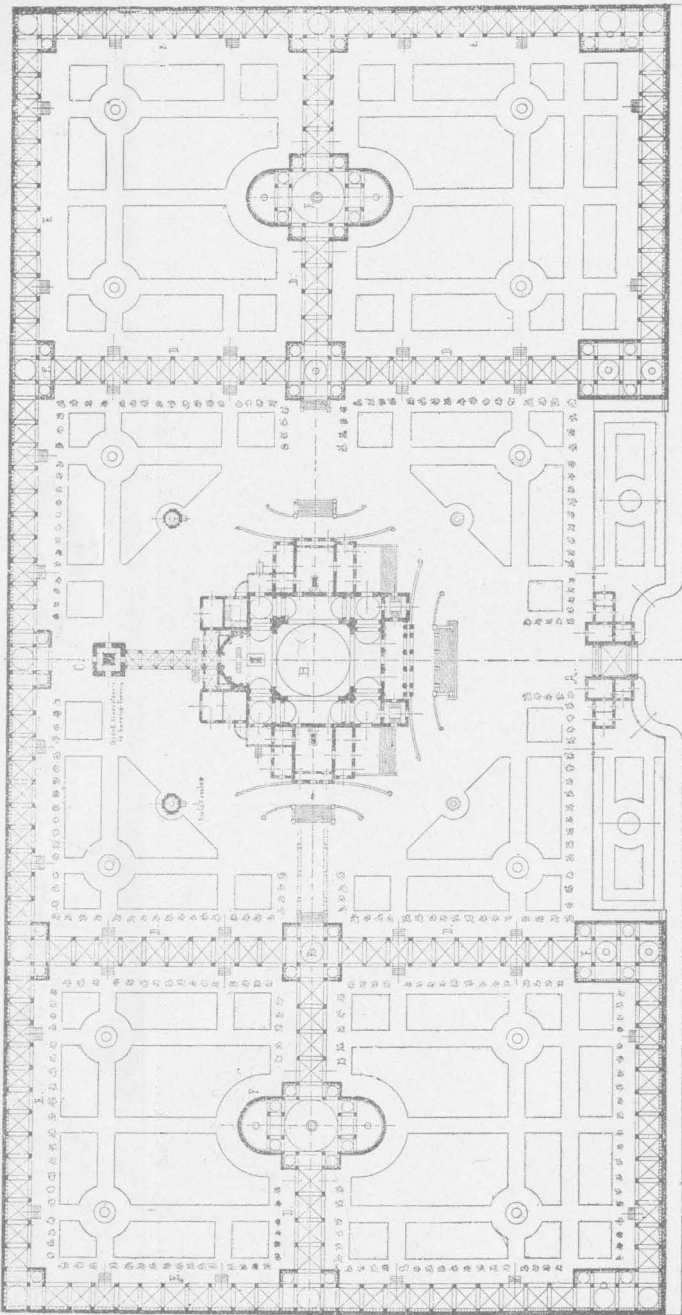

Perspectivikus metszet.

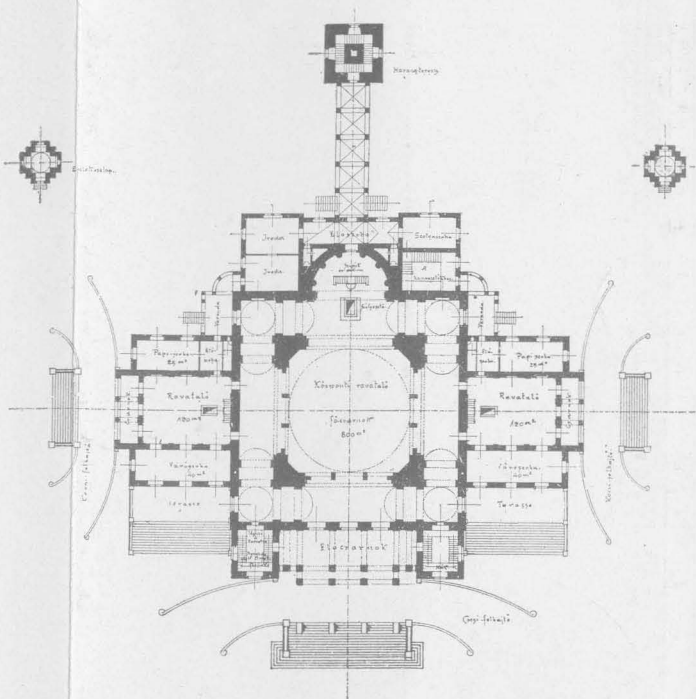

Pilonvégződés részlete.

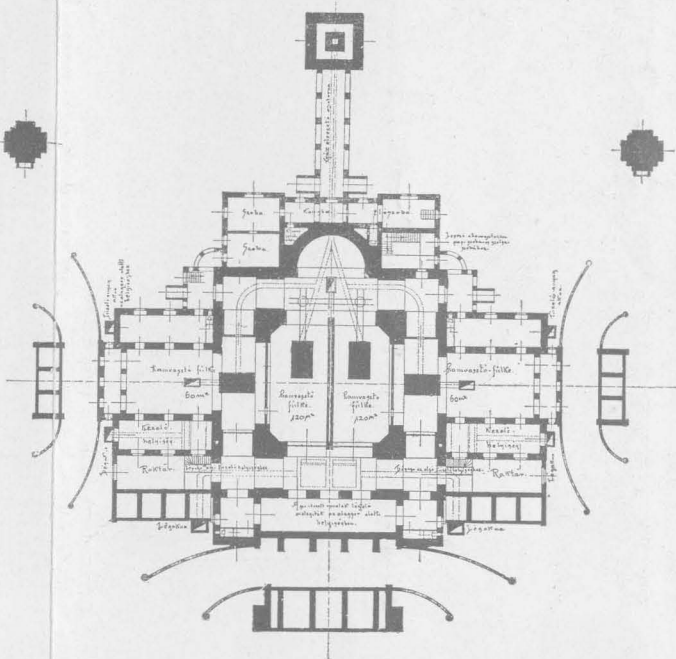

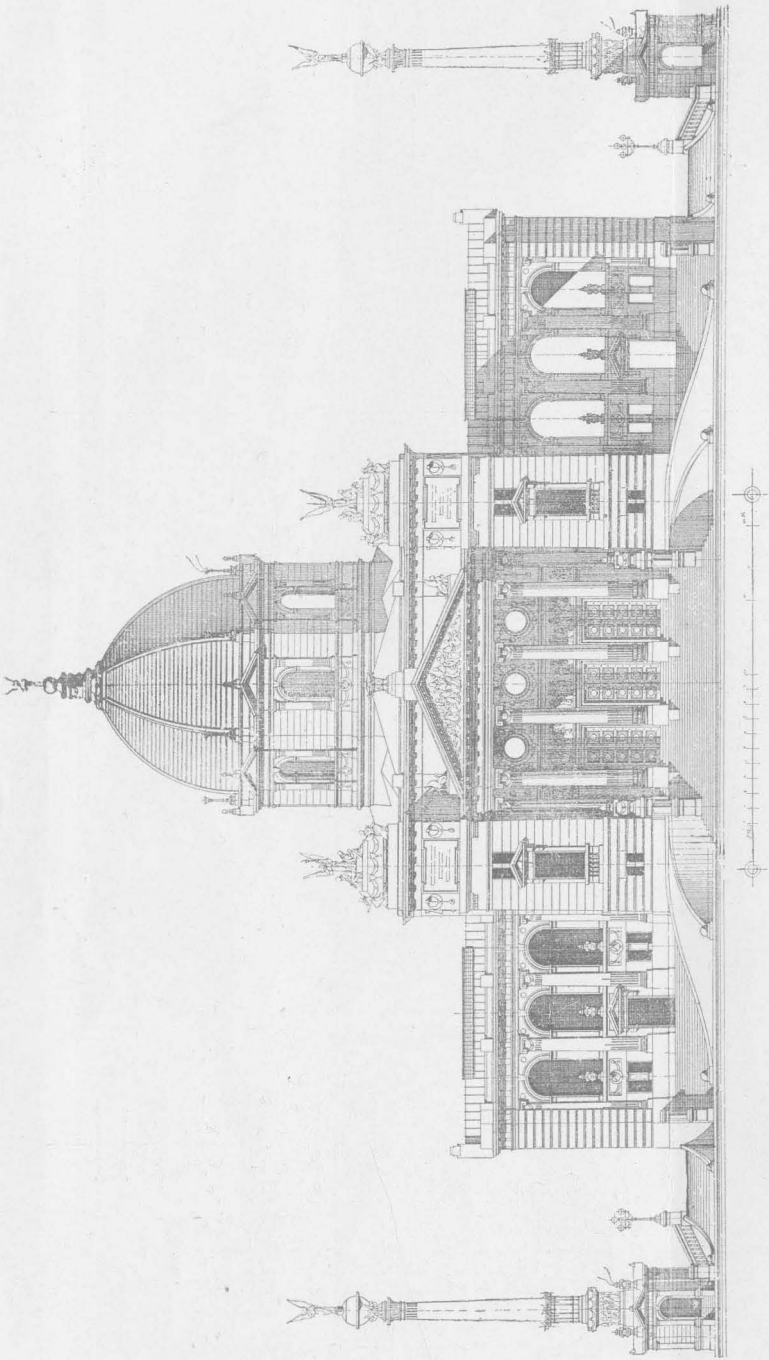
Helyszínrajz.

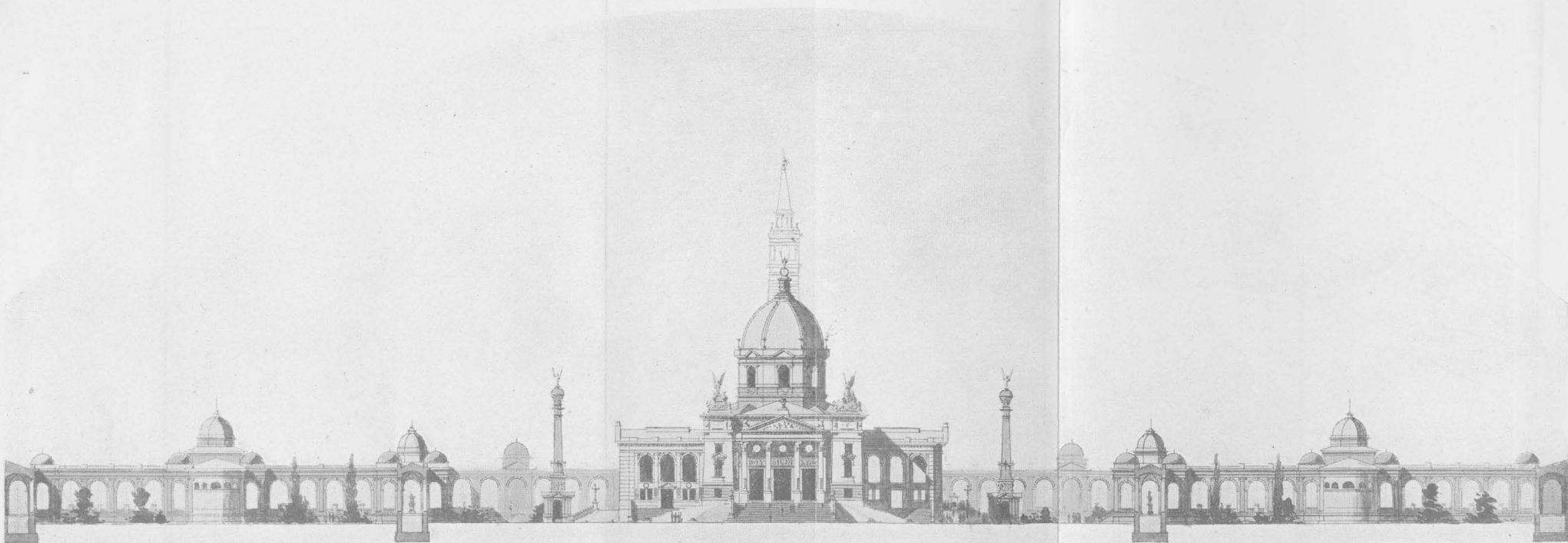
Földszinti alaprajz.

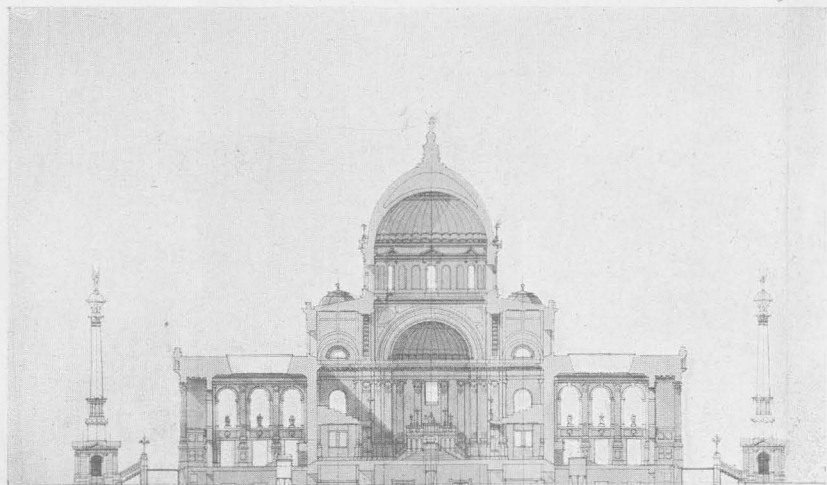
Souterrain alaprajz.

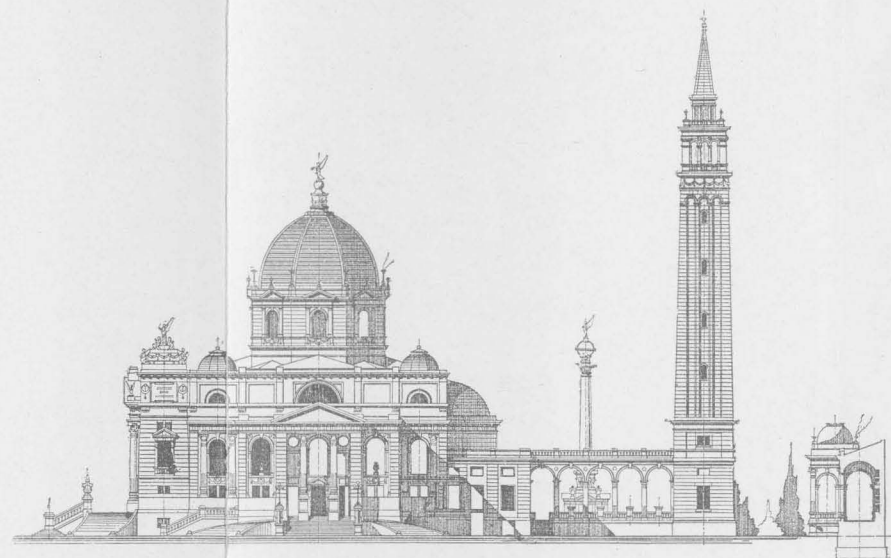
Főhomlokzat.

Általános nézet.

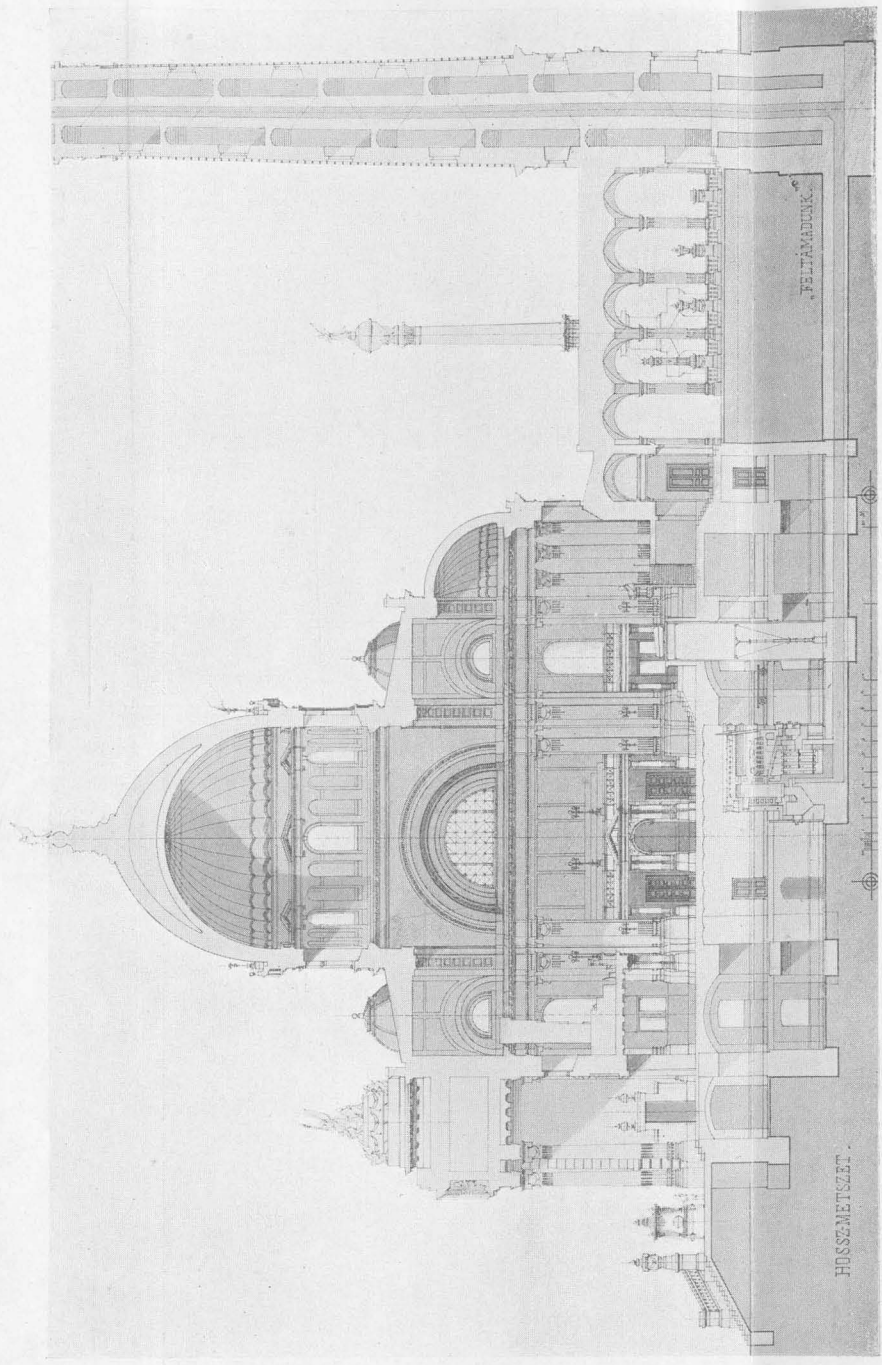

Keresztmetszet.

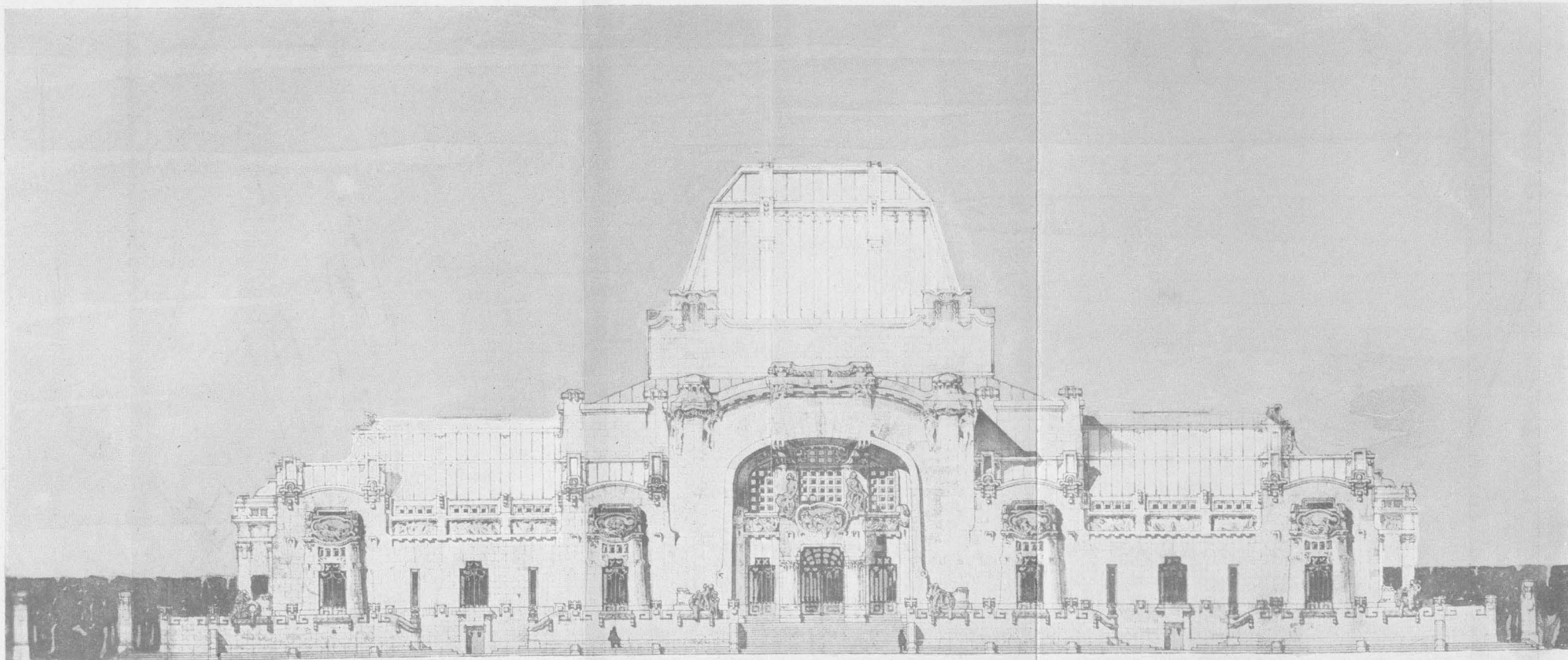
Oldalhomlokzat.

Gerey Ernő, Budapest.

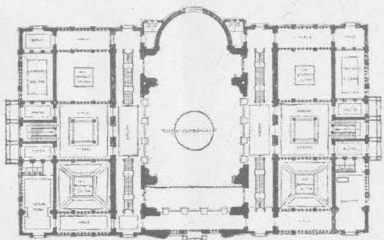

Hosszmetszet.

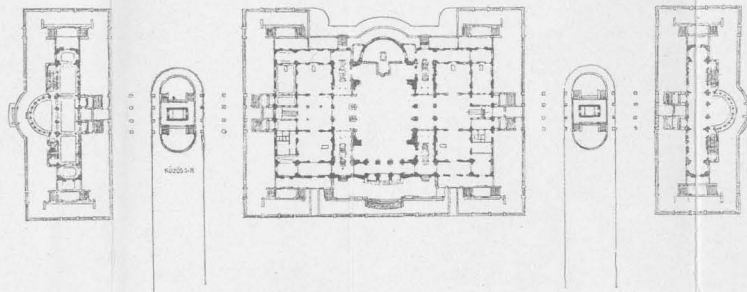

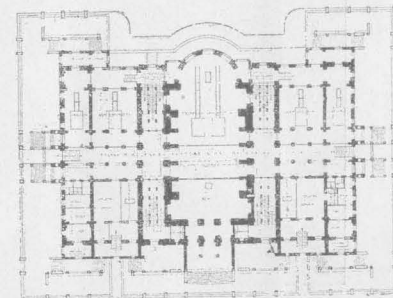
Főhomlokzat.

Columbarium alaprajz.

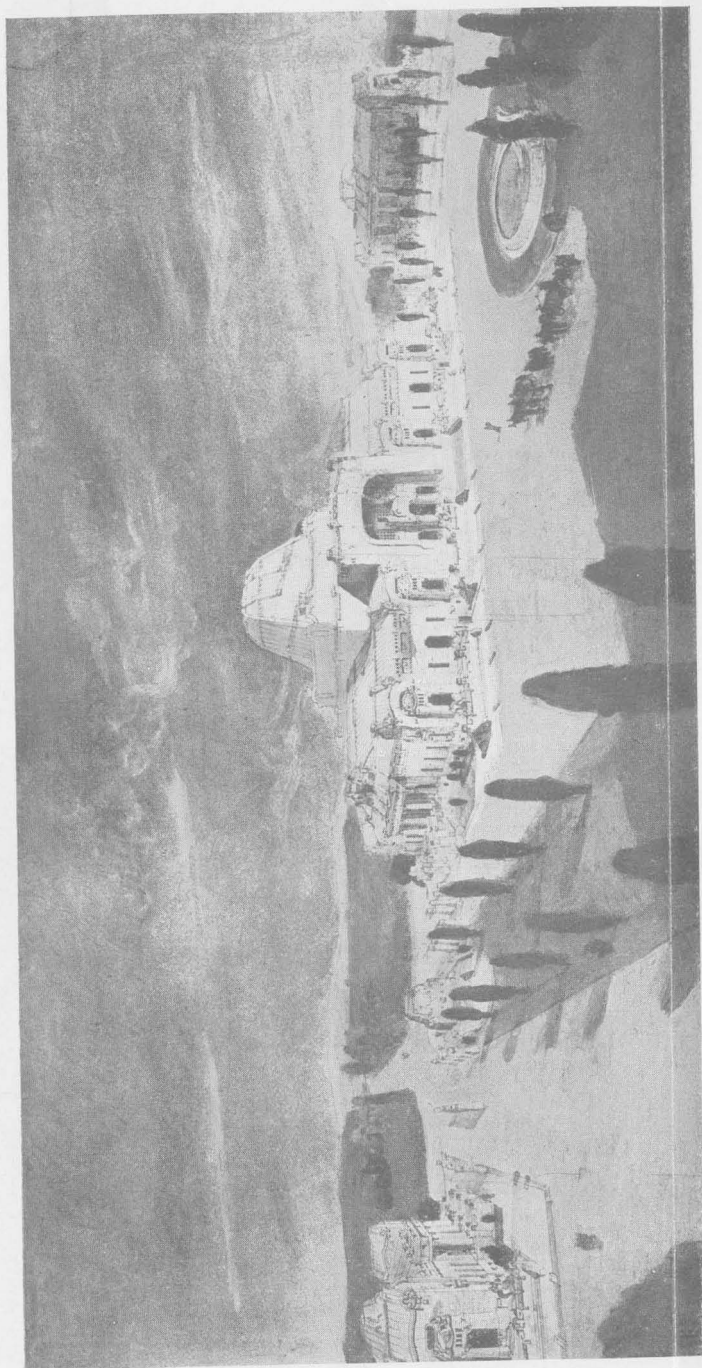

Helyszínrajz.

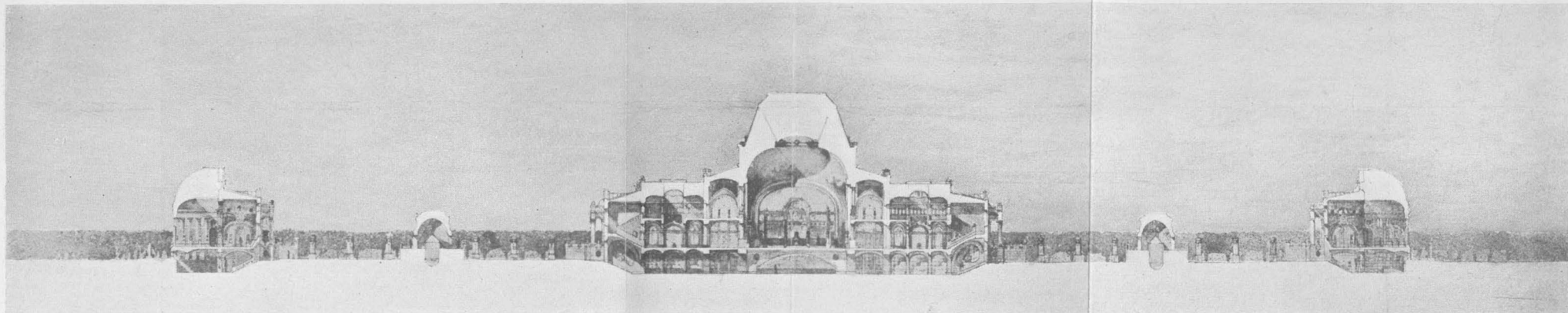
Crematorium alaprajz.

Jónás Zsigmond, Budapest.

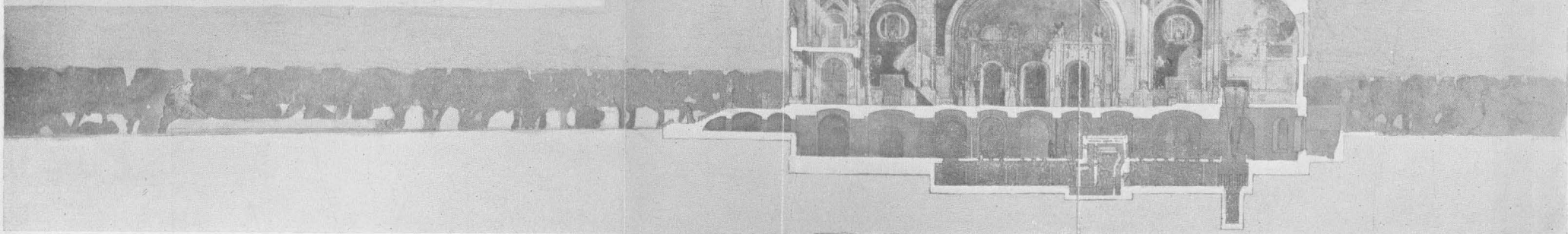

Perspectiva.

Metszet.

Metszet.

A lépcső elrendezése monumentalis és szép, de szeretlenül illeszkedik bele az alaprajzba.

Az architektura finom művészi érzékre és nagyfokú kézügyességre vall; egységesen, művésziesen van átgondolva, de egész kifejezésében nem eléggé komoly.

Az egyes részletek sokkal több finomságot mutatnak, mint az egész összhatásában.

Jelige: YSA PUR ÉS CHOMUV VOGMUC.

Sokkal nagyobb szabású tervbe kezdett, mint ereje bírta. A szabálytalan 12 szögletből radiális compositio számtalan nehézségeit leküzdeni nem tudta és ebből származott az a számtalan zeg-zug, a melyet semmiképpen sem tudott eltüntetni.

A négy oldalon levő orthogonális compositiójú kapuzat és csarnok pedig teljesen erőszakosan van beillesztve.

Az alaprajznak különben főhibája a földszinti sötét körfolyosó, melyen a temetési meneteknek kell közlekedniök.

Külső és belső architektúrája teljesen ellentétes. A belső verticatis, a külső horizontális compositio.

Kívül is, belül is igen sok a finom művészies részlet, a melyeknek hatását igen gyakran rontja azonban a közvetlen mellette levő, nem sikerült és nem oda való részlet.

Különösen kiemelendők a főkapuzat kiválóan szép architektúrája és az egész terv művészies és gondos kidolgozása.

Az itt felsorolt megjegyzésekből is látható, hogy ha voltak is egyes terveknek kiválóbb előnyei, mindegyikben nagyobb hibák is találhatóak, úgy, hogy egyik sem képez oly egységes és érett egészet, hogy az aranyérem kiadására méltó lett volna.

Ennélfogva a bizottság az aranyérmet egyik terv szerzőjének sem véli kiadhatónak.

Viszont az ezüstérmet azért nem ítéli senkinek, mert ezt kisebbszabásúnak tartja, semhogy azt egy ilyen nagyszabású tervre kitüntetésnek tartaná.

S bár ily szigorúsággal óhajtja a bizottság az aranyérem magaslatát megőrizni, mindazáltal a több tervben megnyilvánuló művészi tudást és törekvést

REITZER FERENCZ

TELEFON 11-81.

szobafestő, mázoló

Budapest, VI., Rózsa-u. 42.

KÁRPITOS ÉS DISZITŐ

SCHILLINGER SIMON Budapest, V., Harminczad-utca 3. sz.

Elvállal mindennemű e szakmába vágó munkákat
ízléses kivételben, jutányos árak mellett.

FEIWEI LIPOT UTÓDAI

FEIWEI MÓR ÉS ZAITSCHEK JAROMIR *

Alapították 1846.

BUDAPEST, IX., Ipar-utca 4. * Telefon 59-30.

* Első magyar kir. szab. iskolapadok gyára *

Iskolaberendezések és tornakészülékek gyártása

M. kir. postatakatékpénztár számla 8950. sz.

bátorítani és támogatni kívánja. Ezért javasolja, hogy az egyesület kérje meg a vallás- és közoktatásügyi miniszter urat, hogy az amúgy is ritkán segélyezett építészeknek utazási ösztöndíjat engedélyezzen.

Erre az utazási ösztöndíjra a bizottság sorrend megállapítása nélkül, következő tervek szerzőit tartja érdemesnek.

1. Ysa pur és chomuv vogmuc. — 2. Kronos — és 3. Föltámadunk.

Budapest, 1904 márczius 7-én.

*Czigler Győző s. k., Korb Flóris s. k., Lechner Ödön s. k., Pecz Samu s. k.,
Vágó József s. k.*

BREUER MÓR kárpitos és díszítő

Elvállal díszítő-munkát, valamint teljes lakberendezéseket. Raktár legújabb francia szövetekből és művészi kivitelű butorokból.

Budapest, VI. ker., Teréz-körút 36. szám.

Szab. Simens-féle sodronybetétes táblaüveg ∞ Szab. Simens-féle építő téglá üvegből
Pilkington Brothers-féle fényvetítő üvegtábla ∞ Valódi belga tükör és tükörüveg . . .

BOLGÁR PÁL-nál BUDAPEST, VI., Felső erdősor 16-18.

FEIWEL LIPOT UTODAI

FEIWEL MÓR ÉS ZAITSCHEK JAROMIR *

Alapítatlott 1846.

BUDAPEST, IX., Ipar-utca 4. * Telefon 59-30.
* Első magyar kir. szab. iskolapadok gyára *
Iskolaberendezések és tornakészülékek gyártása
M. kir.-postataka ékpénztár számla 8950. sz.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet 1904—5. évi építészeti nagypályázata.

— o —

Tervezendő egy a főváros közterén teljesen szabadon álló építészettörténeti múzeum.

A tér, melyen az épület áll, 150·00 m. széles és egy főútvonal végére esik, úgy, hogy az épület ennek tengelyébe jut.

Az épület magas földszintjén legyen egy központi csarnok, kapcsolatban a főbejárással és előcsarnokkal; az utóbbiban alkalmas elhelyezéssel kapus-fülke, pénztár és ruhatár.

A központi csarnokkal kapcsolatosan összesen 1500 m² hasznosítható alapterülettel három múzeumterem legyen, melyben egyes épületek és épületrészek gipszöntvényei fognak elhelyeztetni és pedig építészeti korszakok szerint csoportosítva; kívánatos ennél fogva, hogy ez a három terem a főbb építészeti stílus szerint legyen kiképezve (antik, középkori és renaissance), hogy ezáltal a termek összhangban álljanak a bennük elhelyezendő nagyobb műtárgyakkal.

Ezeket a helyiségeket magas oldalvilágítással kell kiképezni.

Ezekkel a termekkel kapcsolatosan, de az előcsarnokból külön is hozzáférhetően legalább négy elkülönített csoportban oly múzeumhelyiségeket kell elosztani, melyekben körülbelül 600·00 m² hasznosítható falfelületen építészeti tervek lesznek kiállítva. Ezeket a helyiségeket a tervező belátása szerint akár oly módon lehet elosztani, hogy azoknak keskeny, hosszú alakjuk legyen és a tervek csupán az oldalfalakon, — akár szélesebb, de kellő világítá-ú helyiségekben kulisszák és forgó állás szerkezeteken lehetnek felállítva. Gondot kell fordítani arra, hogy az összes hasznosítható falfelületből körülbelül 250 m² nagyobb részletrajzok elhelyezésére legyen felhasználható, a többi pedig oly tervek részére,

Tiringer és Teichner

vasszerkezet-műkovács és épület-lakatosok

Specialisták műkovács és oomborművekben, úgy mint vas-, réz- és alumínium-bronzban.
Budapest, VII., Hársfa-utca 61. sz.
Király-utca sarok.

LIEDL KÁROLY

Budapest, VIII., Práter-utca 74. * Elvállal bádogos, légszesz-vízvezeték, csövek és fürdőberendezéseket, csatornázásokat, és villámhárító-berendezéseket. Valódi Auer-égők, izzótestek és üvegáru, mindennemű légszesz-csillárok olcsón kaphatók. Elfogad minden e szakba vágó javltásokat és házak évi rendbentartását.

FEIWEL LIPOT UTÓDAI

FEIWEL MOR ÉS ZAITSCHEK JAROMIR *

Alapítottatt 1846.

BUDAPEST, IX., Ipar-utca 4. * Telefon 59—30.

* Első magyar kir. szab. iskolapadok gyára *
Iskolaberendezések és tornakészülékek gyártása
M. kir. postatakarékpénztár számla 8950. sz.

melyek kisebb alakjuknál fogva a talaj fölött 1·00 m. magasságtól kezdve, legfőlebb 2·60 m. magasságig függeszthetők fel.

Kívántatik ezenkívül egy terem, 80·00 m² területtel, oly tervek számára, melyeket szekrényekben őriznek; egy könyvtár 120·00 m² területtel; olvasó és dolgozószoba à 60·0 m², egy könyvtárnoki és múzeumőri dolgozószoba à 36·00 m²; két külön terem oly szobrászati, festészeti és iparművészeti tárgyak elhelyezésére, melyek az építőművészettel kapcsolatban vannak — egyenkint körülbelül 80·00 mf; egy 120·00 m² terem időleges kiállítások céljaira, melybe a többi helyiség érintése nélkül is be lehet jutni.

Mind Ezeket a helyiségeket a tervező egy emeletsorban vagy magas földszinten és I. emeleten oszthatja el, az utóbbi esetben megfelelő díszlépcsővel.

Kell még: a múzeumi ór lakása 5 szobával és összes mellékhelyiségekkel; két szolgálakás, esetleg az alagsorban à 2 szoba, konyha, kamarával; melléklépcsők és mindenütt megfelelő elhelyezésű árnyékszék.

Az alagsorban legyen még egy gipszöntő műhely, központi fűtőhely, tüzelőanyagraktár és egyéb raktárhelyiségek főlölesleges anyagok, ládák stb. részére.

Szükséges: minden emeletsor alaprajza, legalább két metszet és két homlokzat 1 : 20 mértékben; a főhomlokzat és metszet egy-egy jellemző részéről 1 : 50 mértékű rajz; ezeknek legnagyobb méretei 60/80 cm.-nél nagyobbak nem lehetnek; végül esetleg egy távlati kép.

Más rajzokat mellékelni, valamint a rajzokat díszes, vagy üvegezett keretekbe foglalni nem szabad.

A terveket a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet titkári irodájában

1905. évi januárius hó 9-én esti 6 óráig

kell beadni.

Pályadíj az egyesületi aranyérem és a vallás- és közoktatásügyi minister úr által, f. é. április 18-án 31045. sz. a. engedélyezett 1200 kor. utazási ösztöndíj

A bíráló bizottság tagjai: Alpár Ignác, Czigler Győző, Sándy Gyula, Schulek Frigyes és Tőry Emil.

Budapest, 1904. május hó 5-én.

Alpár Ignác
alelnök.

Mihályfi József
titkár.

Rákos Manó

szobrász, Budapest, VII., Rottenbiller-u. 13.
Készít: mindennemű gipsz-, kő-, műkő-, stuccatur, Rabitz
és mómárvány-munkákat. Telefon 52—52.

FEIWEL LIPOT UTÓDAI

FEIWEL MÓR ÉS ZAITSCHEK JAROMIR *

Alapítottai 1846.

BUDAPEST, IX., Ipar-utca 4. * Telefon 59—30.

* Első magyar kir. szab. iskolapadok gyára *
Iskolaberendezések és tornakészülékek gyártása
M. kir. postatakaékpénztár számla 8950. sz.